

VRJWILLIGERS
ACADEMIE Amsterdam

Masterclass

Recht op een 'abnormaal' perspectief

15 juni 2022

In deze masterclass onderzoeken we: hoe we recht kunnen doen aan perspectieven die niet 'normaal' zijn en degenen die deze perspectieven inbrengen. Karlijn Roex reflecteert op hoe de overheid en 'normale' mensen met 'verwarde' mensen omgaan. Ze legt bloot hoe machtsverhoudingen daar een rol in spelen. Karlijn gaat in gesprek met Renate Schepen (filosoof en trainer Vrijwilligersacademie) en Eddy Wolthuis (Ed-co trainer Vrijwilligersacademie). Hij heeft ervaring op het gebied van waanzin/mystiek/verward gedrag en gaat als ervaringswerker binnen de GGZ relaties aan waar hij het onbegrijpelijke probeert te begrijpen.

In deze serie masterclasses verkennen we verschillende soorten kennis. Karlijn Roex is gepromoveerd in de sociologie. Zij heeft ervaring met paniekaanvallen en is zelf verward genoemd. Zij schreef het boek "In verwarde staat. Kritiek op een politiek van normaliteit". In dit boek diagnosticeert zij de samenleving die dit begrip in het leven heeft geroepen. In deze masterclass gaan we met haar en met elkaar in gesprek. Onder de deelnemers zijn een aantal vrijwilligers, ervaringsdeskundigen (vrijwilligers), trainers en iemand van de politie.

Waarom ze dit boek schreef

Dit boek ontstond uit een morele paniek over apart gezette categorie mensen. In de krant en andere sociale media ging het steeds vaker over verwarde mensen. In het verleden is Karlijn zelf ook onder de term verward persoon van de straat gehaald. Ze zag zichzelf (als representant van deze categorie) steeds meer in de krant staan. Bovendien werden verwarde mensen gekoppeld aan extremen, zoals moord en doodslag. Deze vallen allemaal in dezelfde categorie, de zogenaamde E33 politiemeldingen. Daarnaast wordt in de media heel selectief het verhaal van ervaringsdeskundigen verteld, die blij waren met de geboden hulp. Als Karlijn mensen sprak na afloop bleken verhalen veel genuanceerder dan in media werd geplaatst. Vaak werd politie en ggz optreden als schadelijk ervaren. Karlijn kreeg steeds meer gevoel dat ze zichzelf en anderen moest verdedigen. Ze komt met dit boek op voor

een groep die geclassificeerd wordt als verwarde personen en heeft gekozen om het verhaal wat ongehoord is en waar geen plaats voor is wel te laten zien, zoals de mensen die als verward zijn opgepakt, maar waarbij dat niet nodig was/ nog behulpzaam en soms zelfs schadelijk.

Eddy nuanceert dit weer door te delen dat hij destijds blij was met de hulpverlening. Dit illustreert dat er veel perspectieven zijn, maar sommige worden meer gehoord. Karlijn wil dit andere perspectief laten zien. Geen enkel standpunt is neutraal. De mensen zonder deze ervaring, zoals politieagenten zijn ook niet neutraal. Het schrijven van het boek was een mooi proces. Zo kon ze eigen ervaring en die van anderen combineren met analyse.

Verwarde personen of een verwarrende interactie

RS: Het lijkt alsof er steeds meer melding wordt gemaakt van verwarde personen. Hoe werkt dit proces?

KR: Het gaat in golfbewegingen. Vroeger werd de term onmaatschappelijken gebruikt. Dit waren mensen die moesten worden opgevoed. Later kwam ook de term de anti-socialen. Mensen werden vroeger naar Veenhuizen kolonie gestuurd (zie het boek het Pauperparadijs). Iedere keer komt er een nieuwe golf van morele paniek over een bepaalde groep mensen, die onderworpen moet worden aan controle. In het aantal artikelen met de term verwarde personen was een stijging te tellen. Het is ook een selffulfilling prophecy: er wordt meer over gepraat en dan komen er ook meer meldingen.

Zijn er meer unieke verwarde personen? of meer gemeld? Het blijkt allebei sterk toegenomen te zijn.

In de ene gemeente zijn er meer meldingen dan in de andere. Er is een link met armoede en grote inkomensongelijkheid. De werk- en woningmarkt is minder goed toegankelijk. Heel veel meldingen hadden te maken met woningnood.

Maatschappelijke problematiek wordt geïndividualiseerd.

Verward is een hiërarchische term. Je ontmoet iemand die zich anders gedraagt dan de meerderheid en er ontstaat verwarring. Het is dus een verwarrende interactie, maar dit wordt geprojecteerd op de ander, die als verward wordt aangeduid. Daarmee word je uitgesloten van de publieke ruimte. ('wij zijn niet verward. Jij wel'). Het is beter om te spreken van 'onbegrepen gedrag' of te beschrijven wat er gebeurt (vb. iem. staat te schreeuwen of hard te huilen). Het oordeel maakt het moeilijk voor de persoon die beoordeeld wordt om er over te praten. Afwijkend gedrag is niet meteen een schreeuw om hulp. Een deelnemer duidt haar ervaring aan als 'een andere dimensie' waar ze in verkeerde. Dit is niet haar identiteit. Politieoptreden kan traumatiserend zijn. Er komt veel bij de politie terecht dat daar eigenlijk niet hoort (70 tot 80%). Er is een enorme stijging in E33 meldingen (11.000 meldingen per jaar). Met Corona kwamen mensen die echt hulp nodig hebben niet bij de hulpverlening terecht. (zie boek van Bauke Koekkoek *Verward in Nederland*). Het punt is dat mensen met onbegrepen gedrag te snel gekoppeld worden aan gevaarlijk gedrag, wat weer tot heftig optreden van de politie kan leiden met vreselijke gevolgen. De combinatie van iemand met kleur en onbegrepen gedrag is nog gevaarlijker voor de

persoon zelf. Control alt delete dwingt onderzoeken over etnisch profileren en politiegeweld af: <https://controlealtdelete.nl/>

Omgaan met paniekaanvallen

Een deelnemer vraagt aan Karlijn hoe ze omgaat met paniekaanvallen.

KR: Paniek overvalt me. Het helpt om te leren herkennen om de grip erop te krijgen. Wat helpt het beste een luisterend oor of een kop thee. Soms is met rust gelaten worden het beste. Het gaat namelijk vanzelf weer over. Wat niet helpt is als anderen ook in paniek gaan schieten. Mensen schrikken er wel van.

Voor de zoon van de deelnemer hielp een crisiskaart die hij aan de politie kon laten zien. Een crisiskaart wordt afgegeven bij gemeente. En je kan er zelf opzetten wat je erop wil hebben ook wie er gebeld moet worden.

Wat kunnen we als Amsterdammers doen?

We kunnen zorgen voor platforms voor ervaringsdeskundigen. Naar hen luisteren en hun ervaringen erkennen. Karlijn maakt zich zorgen over de beelden in de media. Er blijft weinig ruimte voor gedrag dat van de norm afwijkt. Afleren van stereotypen is belangrijk en destigmatiseren.

We kunnen ook voorbij het wij-zij denken gaan. Probeer de abnormale persoon in jezelf te vinden. Erken dat je het ook niet allemaal weet. Laat verwarring toe. Als iemand op straat iets anders doet dan hoef je niet meteen een melding te maken. Je kan een ontdekkingstocht starten. Wie ben je? Echt luisteren. Een houdingsverandering is van belang.

Het is goed om 'de ander' te ontmoeten maar dan verdwijnt het stigma nog niet. Het verhaal over de brede groep zou dan toch nog aangepakt moeten worden. Dat kan door onderwijs waar ruimte is voor die diversiteit en bewustzijn creëren binnen bijvoorbeeld Pabo's en politieacademies.

Het helpt ook om meer ervaringsdeskundigen te betrekken bij beleid.

Conclusie

Het gaat om ruimte scheppen voor de verschillende perspectieven, luisteren en aandacht geven. Kijk hoe je beeldvorming kan beïnvloeden. Zorg er voor dat verschillende perspectieven aan bod komen en dus ook meerdere ervaringsdeskundige perspectieven.